

Vorbereiding schets 1

Schriftgedeelte

Lukas 10:25-37

Thema

De Barmhartige Samaritaan

Dit is een misschien wel overbekende gelijkenis. Vaak wordt deze gelijkenis bijna uitsluitend gezien als een oproep om barmhartig te zijn. Maar de Heere Jezus verwijst in deze gelijkenis juist ook naar de bron van echte barmhartigheid. Dat is: Zijn opzoekende liefde of anders gezegd: Gods 'innerlijke ontferming'. Alleen binnen dat kader krijgen we een helder zicht op de juiste plaats van Gods geboden en op de betekenis van 'doe dat en gij zult leven'.

Exegese

We behandelen Lukas 10:25-37.

Vers 25-28

De geschiedenis vindt plaats als 'de zeventig' weer zijn teruggekeerd (zie Lukas 10:1-20). De Heere Jezus dankt Zijn Vader voor Zijn vrijmachtige verkiezing. Hij zegt tegen Zijn discipelen 'Zalig zijn de ogen, die zien, wat zij zien, en horen, wat zij horen.' (vers 23-24). Een van de omstanders, een Schriftgeleerde begint vervolgens een gesprek met Hem. Schriftgeleerden onderwezen het volk in de Thora. Ze stonden in hoge achting bij het volk. Na beëindiging van hun theologische opleiding, niet voor hun veertigste levensjaar, werden ze bevoegd geacht tot het geven van onderwijs aan het volk. Jezus, Die een officiële opleiding tot wetsleraar mist en bovendien nog maar een 'dertiger' is, is in de ogen van de wetgeleerden van Zijn dagen dan ook iemand die nog maar amper komt kijken. De wetgeleerde wil Jezus op de proef stellen. Hij hoopt dat Jezus iets ten nadele van de wet van God zal zeggen, zodat hij Hem van ketterij kan betichten. De gestelde vraag was onder de wetgeleerden vaak onderwerp van discussie (vergelijk Lukas 18:18). Het woord 'beërven' betekent ontvangen of in bezit nemen en wordt in het Oude Testament vaak gebruikt voor het in bezit nemen van Kanaän. De Schriftgeleerde meent dat er iets 'gepresteerd' moet worden voordat het eeuwige leven beërfd kan worden. De schriftgeleerden waren gewend om een vraag met een tegenvraag te beantwoorden (vergelijk Lukas 20:2-4, 21-24). Met de wet worden de vijf boeken van Mozes bedoeld (de Torah). 'Hoe leest gij?' is een vraag naar de dagelijks door de joden opgezegde geloofsbelijdenis uit Deuteronomium 6 vers 4v. De wetgeleerde geeft een goed antwoord: het gaat om de liefde tot God en de naaste en niet in de eerste plaats om het doen van goede werken.

Vers 29-35

Nu hij zelf het antwoord op zijn eerste vraag heeft gegeven, wil de schriftgeleerde duidelijk maken dat zijn eerste vraag niet onredelijk was. De vraag 'wie is mijn naaste?' impliceert ook de vraag 'en wie is mijn naaste niet?'. Van Jeruzalem naar Jericho is ongeveer 27 kilometer, het hoogteverschil

is bijna 1 kilometer. Het was een rotsachtig en eenzaam gebied dat berucht was om zijn onveiligheid. Moordenaars kan beter vertaald worden met rovers. Op de zoektocht naar kostbaarheden worden de kleren van het lijf gerukt; verzet wordt gestraft met ernstige mishandeling. Langs deze gevaarlijke route kwamen weinig mensen, maar 'toevallig' kwamen er kort na elkaar enkele mensen voorbij. De priester had in Jeruzalem wellicht zijn weekdienst in de tempel vervuld en was op weg naar Jericho. Hij was herkenbaar aan zijn gekleurde gordel over zijn wit linnen gewaad. In Jericho woonden veel priesters. De priester helpt niet. Hij loopt in een boog om de man heen. Ook de Leviet loopt in een grote boog om de man heen. Een Leviet was herkenbaar aan zijn wit linnen gewaad. Waarschijnlijk willen de priester en de Leviet geen ophoud uit angst voor de rovers. In dat geval denken ze meer aan zichzelf en aan hun eigen behoud dan aan de gewonde man. Ze maken zich medeschuldig zijn komende dood en zijn dus in feite moordenaars. Eigenliefde is funest voor de naaste. De Samaritanen zijn halfjoden. Ze zijn ontstaan uit de vermenging van de achtergebleven Israëlieten in het Tienstammenrijk Israël, nadat dit in 722 voor Chr. verwoest is door de Assyriërs en de bevolking is weggevoerd naar Assyrië, met heidense kolonisten uit het Assyrische rijk, uit Babel, Arabië en Syrië. De Samaritanen wonen in en rond Samaria, in het middelste gedeelte van Israël. Omdat ze na de terugkeer uit de Ballingschap niet mee mochten bouwen met de tempel, verhinderden de Samaritanen de herbouw van de tempel in Jeruzalem zo veel mogelijk. Hierdoor groeide de vijandschap. Ze worden vanwege hun vermenging met niet-joden veracht en beschouwd als bastaards. Samaritanen waren wel de laatsten waarvan joden hulp verwachtten (vergelijk Lukas 9:52-53 en Johannes 4:9). Hoewel de Samaritaan zich buiten Samaria bevindt en daarmee op vijandelijk gebied is, trekt hij zich het lot van de man aan en verleent eerste hulp. Hij ziet in de gewonde man een medemens, zijn naaste, die hulp nodig heeft. Olijfolie werd gebruikt om wonden te verzachten (vergelijk Jesaja 1:6). Wijn had een ontsmettende werking. In een herberg kan de verzorging veilig voortgezet worden. De Samaritaan was een vermogend man en wellicht op zakenreis. 'Hij langde uit' betekent 'hij haalde tevoorschijn'. Een penning is het dagloon van een arbeider (vergelijk Mattheüs 20:1-16). Liefde vraagt offers. De Samaritaan loopt groot risico, gaat in de brandende zon zelf naast het rijdier lopen en hij betaalt veel geld. Het getuigt van christelijke liefde wanneer men de naaste helpt zonder er iets voor terug te willen ontvangen.

Vers 36-37

De vraag van de Heere Jezus dwingt de wetgeleerde om de naaste te zien als iemand die een naaste nodig heeft. Het gaat er niet om 'wie de naaste is', maar 'voor wie kan ik een naaste zijn?'. Naastenliefde moet in praktijk worden gebracht. De wetgeleerde kan het woord Samaritaan niet over zijn lippen krijgen. Volgens de rabbijnen was het voor een jood ongeoorloofd een aalmoes (en dus een teken van naastenliefde) van een Samaritaan te aanvaarden, omdat dat Israëls verlossing zou vertragen (vergelijk Johannes 8:48 waar Samaritaan zelfs een scheldwoord is). In deze gelijkenis leert de Heere Jezus ons dat onze naaste vooral diegene is die niet zo positief bekend staat, de verachte en zelfs onze vijand. Tegelijk bestraft Hij de harteloosheid van de geestelijken in Israël. Zij hebben God niet lief, hoe vroom zij ook doen, want de liefde tot God komt tot uiting in de liefde tot de medemens (vergelijk 1 Johannes 4:7-21).

Geloofsleer

- HC zondag 40 vraag 107 De geestelijke eis van het zesde gebod.
- Mattheus 5:43 en 44
- Mattheus 7:17 en 18

Gebedspunten

- Vragen of we oog voor onze naasten mogen hebben.
Dichtbij: oog voor kinderen in onze omgeving die het moeilijk hebben
Ver weg: mensen in nood: oorlogen, aardbevingen, christenen die vervolgd worden
- Bidden voor onderlinge liefde in de kerken.

Psalm- en liedlijst

Psalmen	Psalm 133:1 en 3	Ai ziet hoe goed hoe lieflijk is dat zonen, Waar liefde woont.
	Psalm 19:6	Dus krijg ik van mij plicht.
Liederen	UMDK2 50	Er is niet ver van Jericho
	ZB 6	Als 'k een mens in nood ontmoet.

Verwerken = leren

Lukas 10:27

'Gij zult den Heere uw God liefhebben uit geheel uw ziel en uit geheel uw ziel en uit geheel uw kracht en uit geheel uw verstand; en uw naaste als uzelfen'.

Introductie op de vertelling

Schrijf op het bord:

Over naastenliefde moet je niet praten; dat moet je laten zien.

Praat hierover en laat de kinderen concrete voorbeelden geven om het begrip 'naastenliefde' duidelijk te maken.